

LAW

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.8.2.18>

ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA ORGANÓW POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO Z PODMIOTAMI PAŃSTWOWEGO MONITORINGU FINANSOWEGO W DOCHODZENIU LEGALIZACJI (PRANIA) MIENIA UZYSKANEGO W WYNIKU UCHYLANIA SIĘ OD OPODATKOWANIA

Oleksandr Klymenko

*aspirant Laboratorium Naukowego Problemów Przeciwdziałania Przestępczości
Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)*

ORCID: 0000-0003-2132-3515

Oleksandr_Klymenko@ukr.net

Adnotacja. W artykule scharakteryzowano kierunki współdziałania śledczych z Państwową Służbą Monitorowania Finansowego Ukrainy i Agencją Poszukiwań i Zarządzania Aktywami, Narodowym Bankiem Ukrainy, Krajową Komisją Papierów Wartościowych i Giełdy w celu aresztowania takich aktywów i ich konfiskaty; identyfikacji, poszukiwania i zarządzania aktywami. Ustalono, że organizacja współdziałania śledczych z innymi organami w dochodzeniu w sprawie legalizacji (prania) mienia uzyskanego w wyniku uchylania się od opodatkowania odbywa się w formach procesowych i nieprocesowych. Wybór formy współdziałania wynika z charakteru sytuacji śledczej, zależy bezpośrednio od śledczego i jest realizowany z jego inicjatywy i pod osobistą kontrolą procesową.

Słowa kluczowe: podatki, uchylanie się, legalizacja, pranie, mienie, postępowanie karne, dochodzenie, współdziałanie.

ORGANIZATION OF INTERACTION OF PRE-INVESTIGATIVE INVESTIGATION BODIES WITH PUBLIC FINANCIAL MONITORING SUBJECTS IN INVESTIGATION (LAUNDRY) PROPERTY OBTAINED TAX AVOIDANCE

Oleksandr Klymenko

*Postgraduate Student of the Scientific Laboratory of Problems Against Malice National Academy
of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)*

ORCID: 0000-0003-2132-3515

Oleksandr_Klymenko@ukr.net

Abstract. The article describes the areas of cooperation of investigators with the State Financial Monitoring Service of Ukraine and the Agency for Search and Management of Assets, the National Bank of Ukraine, the National Commission on Securities and Stock Market to seize and confiscate such assets; detection, tracing and asset management. It is established that the organization of interaction of investigators with other bodies during the investigation of legalization (laundering) of property obtained as a result of tax evasion takes place in procedural and non-procedural forms. The choice of the form of interaction is determined by the nature of the investigative situation, directly depends on the investigator and is implemented on his initiative and under personal procedural control.

Key words: taxes, evasion, legalization, laundering, property, criminal proceedings, investigation, interaction.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ВНАСЛІДОК УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Олександр Клименко

*аспірант наукової лабораторії проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)*

ORCID: 0000-0003-2132-3515

Oleksandr_Klymenko@ukr.net

Анотація. У статті охарактеризовані напрями взаємодії слідчих з Державною службою фінансового моніторингу України та Агентством з розшуку та менеджменту активів, Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку з метою накладення арешту на такі активи та їх конфіскації; виявлення, розшуку і управління активами. Встановлено, що організація взаємодії слідчих з іншими органами під час

розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного внаслідок ухилення від сплати податків, відбувається в процесуальних і непроцесуальних формах. Вибір форми взаємодії зумовлений характером слідчої ситуації, безпосередньо залежить від слідчого й реалізується за його ініціативою та під особистим процесуальним контролем.

Ключові слова: податки, ухилення, легалізація, відмивання, майно, кримінальне провадження, розслідування, взаємодія.

Вступ. У сучасних умовах розвитку організованої та професійної злочинності для досягнення вагомих результатів у боротьбі з нею від правоохоронних органів очікується більш ефективна робота щодо протидії злочинним виявам, що передбачає якісно новий рівень організації взаємодії органів досудового розслідування, оперативних підрозділів та інших уповноважених суб'єктів у виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень. Саме кримінальні процесуальні відносини таких суб'єктів в оновленому правовому полі і формують взаємозумовлений зв'язок, необхідний для виконання завдань кримінального провадження (Фінагєєв, 2013: 103).

Виклад основного матеріалу. Тут важко не погодитись з Ю.М. Чорноус, яка вказує на те, що в умовах протидії організованій міжрегіональній злочинності особливої актуальності набувають питання взаємодії підрозділів поліції з іншими підрозділами, правоохоронними органами України і міжнародними правоохоронними органами, державними установами та організаціями, недержавними установами і підприємствами, а також організації обміну оперативно-розшуковою інформацією (Чорноус, 2012: 232). З огляду на актуальність проблеми взаємодії в протидії злочинності необхідно приділити увагу висвітленню сутності такої діяльності, а також розкрити сучасні особливості взаємодії слідчих з правоохоронними органами інших держав під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Свою чергою В.В. Топчій та В.Я. Горбачевський під взаємодією розуміють як узгоджені, такі, що ґрунтуються на завданнях кримінального провадження, комплексні (процесуальні й оперативно-розшукові) дії суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності, метою яких є розкриття, розслідування і запобігання злочинам, притягнення до відповідальності винних осіб виключно на підставах, визначених нормами кримінального процесуального закону та іншими нормативними актами, що здійснюється у разі суворого розмежування їхньої компетенції у межах наданих повноважень шляхом найбільш ефективного сполучення дозволених для них заходів і відповідного матеріального забезпечення за збереження таємниці досудового розслідування та джерел отримання конфіденційних відомостей (Топчій, Горбачевський, 2013: 126).

Головним завданням взаємодії є своєчасне виявлення, якісне документування злочинів, забезпечення їх повного, всебічного та об'єктивного розслідування, притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності, відшкодування заподіяної злочинними шкоди, відновлення порушених прав громадян. З метою відшкодування завданої злочинною шкоди, а також виявлення майна, коштів, здобутих злочинним шляхом, слідчий повинен вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні (Василинчук, 2006: 217).

З урахуванням укладених Україною міжнародних договорів під час розшуку грошових коштів і майна, отриманих злочинним шляхом, їх арешту, збирання пов'язаних з цим доказів можуть застосовуватися всі види передбачених кримінально-процесуальним законодавством України процесуальних дій, у тому числі вилучення та обшук. Конфіскацію здійснюють на основі вироку суду або іншого судового рішення та виключно в межах процедур згідно із законодавством тієї держави, на території якої перебуває майно. Причому сторона, яка конфіскувала доходи або власність, розпоряджається ними відповідно до свого національного законодавства та адміністративних процедур. Головними суб'єктами такої діяльності є Державна служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг) та Агентство України з розшуку та менеджменту активами (АРМА).

На Держфінмоніторинг України відповідно до ч. 1 ст. 18 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» покладаються такі основні завдання: 1) збирання, оброблення та проведення аналізу (операційного і стратегічного) інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом; 2) забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 3) забезпечення функціонування та розвитку єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 4) налагодження співпраці, взаємодії та інформаційного обміну з державними органами, Національним банком України (НБУ), компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 5) проведення національної оцінки ризиків тощо (Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, 2019).

Первинна обробка та аналіз інформації здійснюється в аналітичному сегменті ІСФМ (Інститут Сертифікованих Фінансових Менеджерів). Всі отримані повідомлення, що попадають у сховище Держфінмоніторингу, розділяються за ступенем ризику та підлягають ґрунтовному аналізу з урахуванням всієї наявної інформації. За результатами такого аналізу створюються досьодь для проведення фінансових розслідувань.

Варто зазначити, що з набуттям чинності оновленого Базового Закону (28.04.2020) запроваджено перехід на ризик-орієнтований підхід та кейсове звітування у разі подання повідомлень про підозрілі фінансові операції (діяльність) спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Так, у 2020 році Держфінмоніторингом отримано від суб'єктів первинного фінансового моніторингу 11 379 повідомлень про підозрілі фінансові операції (діяльність). Загалом протягом 2020 року Держфінмоніторингом для активної роботи було відібрано 1 229 660 повідомлень про фінансові операції, що стали базою для формування 2859 досьє. Для порівняння у 2019 році Держфінмоніторингом для активної роботи було відібрано 530 393 повідомлення про фінансові операції (Звіт державної служби фінансового моніторингу України, 2020).

З метою надання правової оцінки операціям, пов'язаним з легалізацією грошових коштів, необхідно звертатись з відповідними запитати до Держфінмоніторингу України із зазначенням таких даних, як:

- короткий опис фабули кримінального провадження;
- фінансові операції, стосовно яких є підозра, що вони пов'язані з легалізацією та відмиванням майна, одержаного внаслідок ухилення від сплати податків;
- підстави мотивованої підозри стосовно того, що фінансова операція пов'язана з легалізацією та відмиванням майна, одержаного внаслідок ухилення від сплати податків;
- причинний зв'язок між фактами, які досліджуються в кримінальному провадженні, та фінансовою операцією;
- встановлений розмір матеріальних збитків.

Якісне описання в запиті вказаних вище фактів дозволить Держфінмоніторингу України надати якісний узагальнений матеріал, в якому своєю чергою будуть відображені факти та обставини, що підлягають доказуванню відповідно до ст. 91 КПК України (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

За наявності документів, які свідчать про вчинення правочинів та фінансових операцій, необхідно подати їх до Держфінмоніторингу України. Крім того, Держфінмоніторинг України може дати висновок щодо наявності у фінансових операціях ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, що є злочином, передбаченим ст. 209 КК України.

Також слідчий повинен вчинити дії, що спрямовані на повне, всебічне та об'єктивне дослідження всіх обставин кримінального провадження в частині встановлення майна підозрюваного, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у АРМА (Довбаш, Чиж, Сухомлин, Клименко, 2021: 63).

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, 2015) АРМА є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнуто за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими.

Однією з функцій АРМА є проведення оцінки активів за зверненням слідчого, детектива, прокурора, суду (слідчого судді) та надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги слідчим, детективам, прокурорам та суддям з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком, проведенням оцінки та управлінням активами.

Правові та організаційні засади функціонування АРМА визначає Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», зокрема:

1. Розшук та виявлення активів.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 9 Закону однією з основних функцій АРМА є здійсненні заходів з виявлення, розшуку активів за зверненням слідчого, детектива, прокурора, суду (слідчого судді) та надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги слідчим, детективам, прокурорам та суддям з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком активів.

Відповідно до ч. 1 ст. 170 КПК України слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

На виконання зазначених норм законодавства затверджено спільний Порядок взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконанні запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів (2017 р.) (Про затвердження Порядку взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконанні запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів, 2017). Зазначеним Порядком визначений механізм взаємодії АРМА та правоохоронних органів.

Натепер АРМА на підставі п. 10 ч. 1 ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (Про банки і банківську діяльність, 2000) має доступ до банківської таємниці щодо наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної або фізичної особи, фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності. Обмін інформації з банківськими установами здійснюється у найкоротші строки завдяки підключенню АРМА до системи електронної пошти і Національного банку України.

Згідно зі ст. 18 Закону, АРМА відповідно до міжнародних договорів України за принципом взаємності чи з власної ініціативи здійснює міжнародне співробітництво з відповідними органами іноземних держав у частині обміну інформацією з питань, пов'язаних з виявленням та розшуком активів.

З метою виявлення та розшуку активів в іноземних юрисдикціях представника Управління авторизовано у Камденській міжвідомчій мережі з повернення активів (CARIN), Глобальній мережі контактних пунктів Інтерполу з розшуку активів (Global Focal Point Platform for Asset Recovery) та захищеній системі зв'язку Інтерполу для обміну інформацією з розшуку активів (I-SECOM).

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 10 Закону АРМА витребує від державних органів інформацію, необхідну для виконання звернень правоохоронних органів. З урахуванням повноважень, які визначено п. 2 ч. 1 ст. 10 Закону, АРМА має повний доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи. Кількість підключень та доступів до реєстрів, банків даних, інформаційних ресурсів постійно збільшується.

2. Управління активами.

АРМА здійснює управління арештованими у кримінальному провадженні активами у порядку, передбаченому зокрема ст. 9, 19–24 Закону та ст. 100 КПК України.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 19 Закону та ст. 100 КПК України АРМА здійснює управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, у тому числі як захід забезпечення позову – лише щодо позову, пред'явленого в інтересах держави; встановлення заборони розпоряджатися та/або користуватися такими активами (необхідним є зазначення такої заборони в ухвалі слідчого судді про арешт майна, інакше створюється ситуація, за якої власник та управитель користуються одним і тим самим майном), а також у позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави із встановленням заборони користуватися такими активами, сума або вартість яких дорівнює або перевищує 200 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня відповідного року.

Зазначені активи приймаються в управління на підставі ухвали слідчого судді, суду чи згоди власника активів, копії яких надсилаються АРМА не пізніше наступного робочого дня після їх винесення (надання) з відповідним зверненням прокурора.

Відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону управління рухомим та нерухомим майном, цінними паперами, майновими та іншими правами здійснюється АРМА шляхом реалізації відповідних активів або передачі їх в управління (за договором).

Таким чином, Закон передбачає два альтернативні шляхи управління зазначеними видами майна, такі як: реалізація або переданий в управління за договором.

Чинним Законом не передбачена можливість здійснення управління майном шляхом його зберігання як АРМА безпосередньо, так і вибраним АРМА управителем за договором, оскільки зберігання призводить до витрат та не передбачає одержання доходів. При цьому АРМА може організувати деякі заходи зі зберігання арештованого майна, але лише для цілей подальшого передання такого майна в управління професійному управителю і лише на строк, необхідний для організації такого передання в управління, крім чого, таке тимчасове (короткотермінове) зберігання не може передбачати витрачання коштів Державного бюджету України.

З огляду на зазначене АРМА не має повноважень та прав витрачати кошти Державного бюджету України і самостійно організувати, наприклад, заходи з охорони, зберігання, обслуговування, підтримання у належному стані активів, окрім як для цілей подальшого передання активів в управління чи для реалізації. Натомість, відповідні заходи можуть організуватися управителем, відібраним у порядку, встановленому Законом, і оплачуватися виключно з доходів від управління, які отримуються управителем у процесі управління активами.

Описуючи кращі практики щодо конфіскації, Група з розробки фінансових заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (FATF) вказала на важливість належного планування перед тим, як застосовувати заморожування або арешт активів.

Щодо змісту планування арешту активів, то загалом важливим є охоплення ним як мінімум чотирьох таких складників, як: загальна оцінка активу – прогнозний час перебування активу під арештом, доцільність застосування обмеження права користування, якісні та кількісні характеристики активу, можливість реалізації активу на стадії управління, потреби в залученні фахівців на стадії управління, потреби у спеціальних умовах зберігання активу, можливий суспільний резонанс чи публічна увага до арешту активу; юридичний аналіз активу – відповідність активу критеріям для арешту майна КПК України та можливість його арешту, визначення кола осіб, які мають права на актив (у тому числі реальних та бенефіціарних власників), яким чином доцільно обмежити їхні права, реєстраційні дані щодо активу, наявність застав чи інших обтяжень; фінансовий аналіз активу – попередня оцінка вартості активу, попередній розрахунок вартості та рентабельності управління ним; спільне напрацювання стратегій та порад щодо усунення чи мінімізації проблем та ризиків, виявлених у рамках кожного з перерахованих вище компонентів, напрацювання та спільна реалізація відповідних заходів, вибір правильного моменту для арешту активів.

Вказану інформацію необхідно отримати від АРМА як щодо особи, яка вчинила злочин, так і щодо її близьких родичів. Отримати таку інформацію необхідно у зв'язку з тим, що підозрюваний, отримавши від вчинення злочину кошти, може використовувати їх для придбання майна з подальшим його оформленням на своїх близьких родичів.

НБУ здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг як суб'єкт державного фінансового моніторингу.

Відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг, 2001) державне регулювання ринків фінансових послуг – здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг і запобігання кризовим явищам.

Позитивним кроком держави щодо забезпечення безпеки фінансових послуг небанківських установ стало затвердження 2010 року Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами (Концепція пруденційного нагляду за фінустановами, 2010).

Відповідно до ст. 7, 15, 56 Закону України «Про Національний банк України», ст. 21, 27, 28 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», п. 3, 6, 7, 14 розділу II Закону України від 12 вересня 2019 року № 79-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» з метою забезпечення реалізації зазначених законів здійснення НБУ як правонаступником Нацкомфінпослуг повноважень та виконання функцій з державного регулювання і нагляду у сфері ринків фінансових послуг у межах, визначених Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», та безперервності у здійсненні таких повноважень та виконанні функцій з державного регулювання і нагляду у сфері ринків фінансових послуг Правління НБУ з 1 липня 2020 р. є правонаступником Нацкомфінпослуг у здійсненні повноважень та виконанні функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг, передбачених нормативно-правовими актами Нацкомфінпослуг, Держкомфінпослуг (Про правонаступництво Національного банку України в здійсненні державного регулювання та нагляду на ринках фінансових послуг, 2020).

Фактично розподіл сфери впливу між уповноваженими органами державного регулювання (НБУ, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР)) за діяльністю фінансових посередників ґрунтується на специфіці створення (ліцензування) та спеціалізації власне фінансових посередників (ідеться про їх поділ на банківські та небанківські) (Про внесення змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», 2015).

Запит, який направляється до НКЦПФР з метою проведення перевірки, повинен містити, окрім основних даних про відповідну інформацію, також вихідні дані, які необхідно надати, а саме:

1. Наданої до НКЦПФР звітності, адміністративні дані за відповідні роки щодо діяльності емітента, утримувача цінних паперів.

2. Інформацію стосовно торговців та сторін правовідносин (окремо), предметом яких були цінні папери емітента, утримувача цінних паперів.

3. Інформацію та відповідні документи стосовно проведеної контрольно-перевірочної роботи, застосованих санкцій та ін. щодо емітента, утримувача цінних паперів.

4. Документи щодо реєстрації емітента, утримувача цінних паперів, в тому числі регламенту; проспекту емісії; укладеного договору з аудитором (аудиторською фірмою), зберігачем активів пайового фонду, депозитарієм; свідоцтва про реєстрацію випуску інвестиційних сертифікатів.

Також необхідно ініціювати перед НКЦПФР провести в межах наділених повноважень перевірку (аналіз) діяльності проведених дій учасників фондового ринку, які причетні у набутті цінних паперів (емітента, утримувача цінних паперів), та повідомити чи є в їхніх діях порушення чинного законодавства.

Отриманий висновок перевірки надалі можна використати у разі визначення відповідних сум збитків, визначення яких передбачене такими органами, як ДПС України та Держаудитслужба України.

Вказаний висновок може мати такий самий статус, як і висновок експертизи, які контролюючі органи повинні використовувати під час проведення власних контроль-перевірочних заходів.

Висновок. У ході досудового розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного внаслідок ухилення від сплати податків, слідчий взаємодіє з Держфінмоніторингом, АРМА, НБУ, НКЦПФР. Організація взаємодії слідчих (детективів) з такими суб'єктами протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, відбувається у формах: обміну оперативної значущою, криміналістичною та іншою інформацією про легалізацію (відмивання) майна, одержаного внаслідок ухилення від сплати податків (29% вивчених кримінальних проваджень); виконання запитів і доручень про правову допомогу (23%); сприяння в провадженні СРД, НСРД та заходів забезпечення кримінального провадження (33КП) і поверненні фінансових (банківських) активів (21%); спільне вивчення причин та інших проблем злочинності, а також обмін досвідом роботи (16%); підготовка кадрів, надання експертних послуг, постачання науково-технічних засобів, надання технічної допомоги (10%). Однак здебільшого створювали міжвідомчі спільні слідчі групи (31%).

Головними напрямками роботи АРМА є розшук та виявлення активів; управління активами. Водночас щодо останнього є проблематика стосовно управління шляхом реалізації активів; управління шляхом передачі активів в управління за договором; обмеження надходжень грошових коштів до Державного бюджету України; проблематики реєстрації обтяжень; неузгодженості та невизначеності процедури повернення активу власнику. У зв'язку з чим запропоновано розв'язати такі проблемні питання шляхом внесення змін до законодавства у частині: врегулювання процедури повернення активів власнику; встановлення обов'язку перевірки наявності судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень, збільшення строків

для здійснення такої перевірки та повернення активу; фіксації процедури повідомлення про винесення судового рішення про повернення активу – в день прийняття рішення судом належним чином завірена копія відповідного рішення невідкладно направляється з офіційної поштової електронної скриньки такого суду (з накладанням електронних цифрових підписів судді, який прийняв таке рішення, та голови суду) на офіційну електронну скриньку АРМА, а також засобами поштового зв'язку.

Список використаних джерел:

1. Василюк В.І. Проблеми взаємодії підрозділів ДСБЕЗ зі слідчими при профілактиці і викритті злочинів у сфері економіки. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2006. № 2. С. 215–223.
2. Довбаш Р.С., Чиж О.В., Сухомлин Ю.В., Клименко О.В. Досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 205-1КК України. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 80 с.
3. Звіт державної служби фінансового моніторингу України за 2020 рік. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/zviti-pro-diyalnist>.
4. Концепція пруденційного нагляду за фінустановами. *Цінні папери України*. 2010. № 36 (630). URL: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=630&pub=4748.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р.
6. Про банки і банківську діяльність : Закон від 07 груд. 2000 р. № 2121-III.
7. Про внесення змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» : Закон України від 15 січ. 2015 р. № 123-VIII.
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 6 груд. 2019 р. № 361-IX.
9. Про затвердження Порядку взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконанні запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів : наказ Міністерства фінансів України від 20 жовт. 2017 р. № 115/197-о/297/586/869/857.
10. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10 листоп. 2015 р. № 772-VIII.
11. Про правонаступництво Національного банку України в здійсненні державного регулювання та нагляду на ринках фінансових послуг : Постанова Правління Національного банку України від 25 черв. 2020 р. № 82.
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III.
13. Топчій В.В., Горбачевський В.Я. Взаємодія правоохоронних органів у запобіганні транснаціональній організованій злочинності в Україні. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 4. С. 121–129.
14. Фінагеев В.О. Розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним доступом до банківських рахунків : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2013. 300 с.
15. Черноус Ю.М. Особливості взаємодії при розслідуванні злочинів міжнародного характеру. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. О.Е. Дідоренка*. 2012. № 1 (58). С. 231–239.

References:

1. Vasylynychuk, V.I. (2006). Problemy vzaiemodii pidrozdiliv DSBEZ zi slidchymy pry profilaktytsi i vykrytti zlochyvnyv u sferi ekonomiky [Problems of interaction of DSBEZ units with investigators in the prevention and detection of crimes in the economic sphere]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. No. 2. Pp. 215–223 [in Ukrainian].
2. Dovbash, R.S., Chyzh, O.V., Sukhomlyn, Yu.V., Klymenko, O.V. (2021). Dosudove rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen, peredbachenykh st. 205-1KK Ukrainy [Pre-trial investigation of criminal offenses under Art. 205-1 of the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. 80 p. [in Ukrainian].
3. Zvit derzhavnoi sluzhby finansovoho monitorynhu Ukrainy za 2020 rik [Report of the State Financial Monitoring Service of Ukraine for 2020]. Retrieved from: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/zviti-pro-diyalnist> [in Ukrainian].
4. Kontseptsiia prudentsiinoho nahliadu za finustanovamy [The concept of prudential supervision of financial institutions]. *Tsinni papery Ukrainy*. 2010. No. 36 (630). Retrieved from: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=630&pub=4748. [in Ukrainian].
5. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. [in Ukrainian].
6. Pro banky i bankivsku diialnist [About banks and banking]: Zakon vid 07 hrud. 2000 r. No. 2121-III. [in Ukrainian].
7. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh” [On Amendments to the Law of Ukraine “On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets”]: Zakon Ukrainy vid 15 sich. 2015 r. No. 123-VIII [in Ukrainian].
8. Pro zapobihannia ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochyynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia [On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, terrorist financing and financing of proliferation of weapons of mass destruction]: Zakon Ukrainy vid 6 hrud. 2019 r. No. 361-IX [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii pry rozghliadi zvernenu orhaniv, shcho zdiisniuiut dosudove rozsliduvannia, prokuratury ta vykonanni zapytiv inozemnykh derzhav shchodo vyjavlennia ta rozshuku aktyviv [On approval of the Procedure for cooperation in considering appeals of bodies conducting pre-trial investigation, prosecutor’s office and

- fulfillment of requests of foreign states on identification and search of assets]: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 20 zhovt. 2017 r. No. 115/197-o/297/586/869/857 [in Ukrainian].
10. Pro Natsionalne ahentstvo Ukrainy z pytan vyavlennia, rozshuku ta upravlinnia aktyvamy, oderzhanymy vid koruptsiinykh ta inshykh zlochyniv [About the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes]: Zakon Ukrainy vid 10 lystop. 2015 r. No. 772-VIII [in Ukrainian].
  11. Pro pravonastupnytstvo Natsionalnoho banku Ukrainy v zdiisnenni derzhavnoho rehuliuвання ta nahliadu na rynkakh finansovykh posluh [On the legal succession of the National Bank of Ukraine in the implementation of state regulation and supervision of financial services markets]: postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 25 cherv. 2020 r. No. 82 [in Ukrainian].
  12. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh [On financial services and state regulation of financial services markets]: Zakon Ukrainy vid 12 lyp. 2001 r. No. 2664-III [in Ukrainian].
  13. Topchii, V.V., Horbachevskyi, V.Ia. (2013). Vzaiemodiia pravookhoronnykh orhaniv u zapobihanni transnatsionalnii orhanizovani zlochynnosti v Ukraini [Interaction of law enforcement agencies in the prevention of transnational organized crime in Ukraine]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnisti i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*. No. 4. Pp. 121–129 [in Ukrainian].
  14. Finaheiev, V.O. (2013). Rozsliduvannya zlochyniv, poviazanykh z nezakonnym dostupom do bankivskykh rakhunkiv [Investigation of crimes related to illegal access to bank accounts]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. 300 p. [in Ukrainian].
  15. Chornous, Yu.M. (2012). Osoblyvosti vzaiemodii pry rozsliduvanni zlochyniv mizhnarodnoho kharakteru [Features of cooperation in the investigation of international crimes]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav im. O.E. Didorenka*. No. 1 (58). Pp. 231–239 [in Ukrainian].